

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 50.543/3
VAN 22 NOVEMBER 2011

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

DE RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, derde kamer, op 3 november 2011 door de Vlaamse minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet ‘houdende diverse bepalingen inzake energie’, heeft het volgende advies gegeven:

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten van de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe wijzigingen aan te brengen in een aantal decreten die verband houden met het energiebeleid.

2.1. De belangrijkste wijzigingen bestaan in de invoeging in het Energiedecreet van 8 mei 2009 van nieuwe bepalingen inzake bepaalde prerogatieven van de netbeheerders (ontworpen afdeling X van titel IV, hoofdstuk 1, van het Energiedecreet – artikelen 6 en 7 van het ontwerp) en het gebruik van het openbaar domein (ontworpen afdeling XI van titel IV, hoofdstuk 1, van het Energiedecreet – artikelen 8 en 9 van het ontwerp). Die bepalingen komen in de plaats van de regels vervat in de wet van 10 maart 1925 ‘op de elektriciteitsvoorziening’ en de wet van 17 januari 1938 ‘tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van de Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen’. De eerste wet wordt wat betreft de gewestbevoegdheden volledig opgeheven (artikel 18), de tweede slechts voor wat betreft de aardgasdistributie (artikel 19). Er wordt in dit verband ook in een overgangsregeling voorzien (artikel 16).

In het verlengde van die nieuwe regels worden ook aanpassingen doorgevoerd aan de bepalingen inzake het aanleggen van directe lijnen of leidingen op het openbaar domein (artikel 10 van het ontwerp), het aanleggen van een gesloten distributienet op het openbaar domein (artikel 11) en het aanleggen van een privé distributienet op het openbaar domein (artikel 13).

Nog in het verlengde van het voorgaande wordt voorzien in een wijziging van het Gerechtelijk Wetboek. De bevoegdheid van de vrederechter wordt uitgebreid tot geschillen,

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan.

ongeacht het bedrag van de vordering, betreffende de erfdienstbaarheden ten behoeve van distributienetwerkbeheerders en betreffende de vergoeding van het nadeel, zoals die voortvloeien uit de ontworpen artikelen 4.1.24 en 4.1.25 van het Energiedecreet (artikel 4 van het ontwerp).

2.2. Daarnaast voorziet het ontwerp ook in een aantal wijzigingen van eerder formele aard.

Zo worden de bepalingen van de wet van 29 mei 1959 ‘tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving’ geactualiseerd: de verwijzingen naar het oude decreet van 22 december 2006 ‘houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet’ worden vervangen door verwijzingen naar het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikelen 2 en 3 van het ontwerp).

In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet worden een aantal definities gewijzigd of ingevoerd (artikel 5 van het ontwerp).

Daarnaast worden nog enkele aanpassingen doorgevoerd aan het Energiedecreet om eerdere fouten en dubbelzinnigheden recht te zetten in artikel 4.6.6 (artikel 12), en in de artikelen 7.1.6, § 1, en 7.1.7, § 7, over de geldigheidsduur van de groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten (artikelen 14 en 15). Een foutieve wijziging van het Energiedecreet, bij artikel 51 van het decreet van 8 juli 2011 ‘houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009’ wordt ingetrokken (artikel 17).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

3. Volgens het ontworpen artikel 591, 24°, van het Gerechtelijk Wetboek is de vrederechter bevoegd voor de “vorderingen inzake vergoeding van het nadeel vermeld [in] artikel 4.1.24 en artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.”

De aldus gebruikte bewoordingen stroken niet helemaal met het voorwerp van de ontworpen artikelen 4.1.24 en 4.1.25 van het Energiedecreet (artikel 7 van het ontwerp). Enkel in artikel 4.1.24 wordt gewag gemaakt van de vergoeding voor een geleden nadeel. Artikel 4.1.25

heeft betrekking op het recht van de eigenaar of een andere houder van een zakelijk recht op omheinen, afbreken, verbouwen, herstellen of bouwen, en op de kosten voor het wegnemen, verplaatsen of aanpassen van lijnen of leidingen door de netbeheerder.

De Raad van State suggereert dan ook om het ontworpen artikel 591, 24°, van het Gerechtelijk Wetboek te redigeren als volgt:

“24° van de vorderingen betreffende de aangelegenheden bedoeld in de artikelen 4.1.24 en 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.”

Artikel 7

4. Het ontworpen artikel 4.1.23 van het Energiedecreet voorziet ten behoeve van de netbeheerders in de erkenning van een aantal wettelijke erfdienstbaarheden. Tegenover die erfdienstbaarheden staat uiteraard een overeenkomstige beperking van het eigendomsrecht. Op zich lijkt de ontworpen regeling een billijk evenwicht tussen de betrokken rechten en belangen in acht te nemen.

Op de regeling vervat in het ontworpen artikel 4.1.23, § 5, moet echter nader worden ingegaan.

4.1. Indien boomtakken afgehakt moeten worden (ontworpen artikel 4.1.23, § 1, 3°), wortels ingekort moeten worden (ontworpen artikel 4.1.23, § 1, 4°), of bomen en beplantingen gerooid moeten worden (ontworpen artikel 4.1.23, § 2)², heeft de eigenaar, of desgevallend de pachter, de huurder of een andere houder van een zakelijk recht, de keuze om zelf - op eigen kracht of eigen kosten - de nodige stappen te zetten. Doet hij dat niet, dan kan de netbeheerder de werken uitvoeren, op kosten van de eigenaar. De netbeheerder kan ook onmiddellijk optreden, in geval van hoogdringendheid, maar dan moet hij wel zelf de kosten dragen (ontworpen artikel 4.1.23, § 5, eerste lid).

Gevraagd waarom de eigenaar of houder van een ander zakelijk recht in beginsel niet vergoed wordt voor de door hem uitgevoerde werken, of moet opdraaien voor de kosten die bij zijn stilzitten worden gemaakt, heeft de gemachtigde het volgende verklaard:

² Indien bomen of beplantingen moeten worden gerooid, voorziet het ontworpen artikel 4.1.24, § 2, wel in een eenmalige vergoeding voor die bomen of beplantingen en voor de eventuele minwaarde van het onroerend goed.

“Dit principe is grotendeels overgenomen uit artikel 14 van de wet van 10 maart 1925 en de hieraan gekoppelde uitvoeringspraktijk van de netbeheerders. Er wordt gekozen om de eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht te laten instaan voor deze kosten omdat dergelijke maatregelen immers het betreden van een eigendom (erf, tuin, ...) inhouden en dan ook een grotere hinder en verstoring van het genot van het goed veroorzaken dan de erfdienstbaarheid uit artikel 4.1.23, § 1, 1° en 2°. Daarom moet de netbeheerder de eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht eerst de kans geven om zelf de nodige maatregelen te nemen om de hinder te beperken. Pas als deze hieraan geen gevolg geeft, kan de netbeheerder zelf optreden. In dat geval worden de kosten verhaald op de stilzittende eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht.

Wanneer het om hoogdringendheid (wanneer de veiligheid imminent in het gedrang komt) gaat, is het op kosten van de netbeheerder omdat dit doorgaans zal betekenen dat de eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht niet zelf de kans heeft gehad om in te korten, af te hakken of te rooien (wegens het imminente karakter van het voorval). Voor een dergelijke situatie werd het dan ook niet billijk geacht om de eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht met deze kosten op te zadelen, aangezien hij niet in de mogelijkheid was om deze te vermijden of om ze door een goedkoper alternatief te laten uitvoeren.”

De gemachtigde heeft uiteraard gelijk als hij stelt dat de last overeenstemt met de al bestaande regeling uit 1925. Dat is echter op zich nog geen verantwoording van die aanpak, in het licht van de rechten van de betrokken eigenaars of houders van andere zakelijke rechten. Het vermijden dat de netwerkbeheerder het genot van de eigendom nodeloos verstoort door er werken te gaan uitvoeren die de eigenaar ook zelf kan en wil uitvoeren is een verdedigbare optie, maar die optie sluit helemaal niet uit dat die eigenaar voor die werken vergoed kan worden.

Op dit punt dienen de stellers van het ontwerp na te gaan of geen beter evenwicht gerealiseerd kan worden.

4.2. Zoals werd opgemerkt kan de netbeheerder volgens het ontworpen artikel 4.1.23, § 5, eerste lid, op kosten van de eigenaar wortels inkorten, boomtakken afhakken, of bomen en beplantingen rooien. Vereist is wel dat de eigenaar of een andere houder van een zakelijk recht een maand stilzit na het verzoek van de netbeheerder om die werken uit te voeren. Volgens het ontworpen artikel 4.1.23, § 5, tweede lid, mogen de werken pas een aanvang nemen ten vroegste twee maanden na de kennisgeving ervan aan de eigenaar en de andere houders van een zakelijk recht. Uit de combinatie van die twee bepalingen volgt dat als de eigenaar of een andere houder van een zakelijk recht niet binnen de maand gereageerd heeft, de netbeheerder een maand later op diens kosten werken mag uitvoeren. Die regeling laat de mogelijkheid open dat in de tussenliggende periode door de eigenaar of andere houder van een zakelijk recht alsnog werken

worden uitgevoerd, zodat de geplande interventie van de netbeheerder (of diens aangestelde) overbodig wordt. Het annuleren van de geplande werken kan echter kosten met zich brengen. De vraag rijst of het dan de eigenaar of andere houder van een zakelijk recht is die aan de netbeheerder de eventuele kosten ten gevolge van het annuleren van de werken moet vergoeden.

De gemachtigde heeft in dat verband verduidelijkt:

“Het is inderdaad mogelijk dat tussen het verstrijken van de aanmaning en de daadwerkelijke uitvoering van de werken door de netbeheerder, de eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht alsnog zelf optreedt. Dat kan immers in de praktijk nooit worden vermeden, zelfs niet door de periodes korter te maken. In dat geval is het, ofschoon het ontwerp van decreet hierover niets expliciet bepaalt, in theorie mogelijk dat de netbeheerder de reeds gemaakte kosten - eventueel op grond van artikel 1382 BW - tracht te verhalen op de eigenaar/pachter/huurder/houder van een zakelijk recht. Het zal dan bij betwisting aan de vrederechter toekomen om hierover uitspraak te doen. Artikel 4 van het ontwerpdecreet maakt deze rechter immers bevoegd, ongeacht het bedrag, voor geschillen betreffende de erfdienstbaarheden vermeld in artikel 4.1.23.”

Aldus kan het vereiste evenwicht tussen de betrokken belangen inderdaad in acht worden genomen. Het zal dan wel de vrederechter zijn die daarvoor van geval tot geval zal moeten zorgen.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	P. LEMMENS,	kamervoorzitter,
	J. SMETS,	
	B. SEUTIN,	staatsraden,
	J. VELAERS,	assessor van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	G. VERBERCKMOES,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer T. CORTHAUT, adjunct-auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

G. VERBERCKMOES

P. LEMMENS